Cho hàm số $y = x^3 + 3mx^2 + (m+1)x + 1 \quad (1)$, m là tham số thực. Tìm các giá trị của m để tiếp tuyến của đồ thị của hàm số (1) tại điểm có hoành độ $x = -1$ đi qua điểm $A(1;2)$. *(Dự bị A1 - 2008)*

LỜI GIẢI

Tập xác định $D = R$

$y' = f'(x) = 3x^2 + 6mx + m + 1$

Với $x_0 = -1 \Rightarrow y_0 = 2m - 1$, $f'(-1) = -5m + 4$

Phương trình tiếp tuyến tại điểm $M(-1;2m-1)$: $y = (-5m+4)(x+1) + 2m - 1$ (d).

Ta có $A(1;2) \in (d) \Leftrightarrow (-5m+4).2 + 2m - 1 = 2 \Leftrightarrow m = \dfrac{5}{8}$.

Cho hàm số $y = \dfrac{3x+1}{x+1} \quad (1)$. Tính diện tích của tam giác tạo bởi các trục tọa độ và tiếp tuyến của đồ thị của hàm số (1) tại điểm $M(-2;5)$. *(Dự bị D1 - 2008)*

LỜI GIẢI

Tập xác định $D = R \setminus \{-1\}$. Có $y' = \dfrac{2}{(x+1)^2}$.

Phương trình tiếp tuyến (d) tại điểm $M(-2;5)$: $y = 2(x+2) + 5 \Leftrightarrow y = 2x + 9$

Gọi A là giao điểm của d và trục hoành $\Rightarrow y_A = 0 \Rightarrow x_A = -\dfrac{9}{2}$, vậy $A\left(-\dfrac{9}{2};0\right)$

Gọi B là giao điểm của d và trục tung $\Rightarrow x_B = 0 \Rightarrow y_B = 9$, vậy $B(0;9)$.

Ta có tam giác OAB vuông tại O nên $S_{\Delta OAB} = \dfrac{1}{2}OA.OB = \dfrac{1}{2}\left|-\dfrac{9}{2}\right||9| = \dfrac{81}{4}$

Cho hàm số $y = \sqrt{3}x^3 + 4 \quad (C)$. Viết phương trình tiếp tuyến của đồ thị (C) biết tiếp tuyến tạo với đường thẳng $(d): -x + \sqrt{3}y + 6 = 0$ góc 30^0.

LỜI GIẢI

Tập xác định $D = R$. Ta có $y' = 3\sqrt{3}x^2$

$(d): \sqrt{3}y - x + 6 = 0 \Leftrightarrow y = \dfrac{\sqrt{3}}{3}x - 2\sqrt{3} \Rightarrow k_d = \dfrac{\sqrt{3}}{3}$

Vì tiếp tuyến tạo với đường thẳng d một góc 30^0 nên thỏa $\left|\dfrac{k_{tt} - k_d}{1 + k_{tt}k_d}\right| = \tan 30^0$

$$\left|\frac{k_{tt} - \frac{\sqrt{3}}{3}}{1 + \frac{\sqrt{3}}{3}k_{tt}}\right| = \frac{1}{\sqrt{3}} \Leftrightarrow 3\left(k_{tt} - \frac{\sqrt{3}}{3}\right)^2 = \left(1 + \frac{\sqrt{3}}{3}k_{tt}\right)^2 \Leftrightarrow k_{tt}^2 - \sqrt{3}k_{tt} = 0 \Leftrightarrow k_{tt} = 0 \vee k_{tt} = \sqrt{3}$$

Gọi x_0 là hoành độ tiếp điểm

Với $k_{tt} = 0 \Leftrightarrow 3\sqrt{3}x_0^2 = 0 \Leftrightarrow x_0 = 0 \Rightarrow y_0 = 4$. Phương trình tiếp tuyến tại điểm (0 ; 4): $y = 4$.

Với $k_{tt} = \sqrt{3} \Leftrightarrow 3\sqrt{3}x_0^2 = \sqrt{3} \Leftrightarrow x_0^2 = \dfrac{1}{3} \Leftrightarrow x_0 = \pm\dfrac{1}{\sqrt{3}}$

Với $x_0 = \frac{1}{\sqrt{3}} \Rightarrow y_0 = \frac{13}{3}$, phương trình tiếp tuyến $y = \sqrt{3}\left(x - \frac{1}{\sqrt{3}}\right) + \frac{13}{3} \Leftrightarrow y = \sqrt{3}x + \frac{10}{3}$.

Với $x_0 = -\frac{1}{\sqrt{3}} \Rightarrow y_0 = \frac{11}{3}$, phương trình tiếp tuyến $y = \sqrt{3}\left(x + \frac{1}{\sqrt{3}}\right) + \frac{11}{3} \Leftrightarrow y = \sqrt{3}x + \frac{14}{3}$.

Cho hàm số $y = -x^3 - 3x^2 + 9x - 5$ (C). Trong tất cả các tiếp tuyến của đồ thị (C), hãy tìm tiếp tuyến có hệ số góc lớn nhất.

LỜI GIẢI

Tập xác định $D = R$. Ta có $y' = -3x^2 - 6x + 9$

Gọi x_0 là hoành độ tiếp điểm của tiếp tuyến, ta có $f'(x_0) = -3x_0^2 - 6x_0 + 9$

$\Leftrightarrow f'(x_0) = -3(x_0^2 + 2x_0 + 1) + 12 = -3(x_0 + 1)^2 + 12 \le 12$

Từ đó suy ra $\max f'(x_0) = 12$ tại $x_0 = -1$.

Với $x_0 = -1 \Rightarrow y_0 = -16$, phương trình tiếp tuyến cần tìm: $y = 12(x+1) - 16 \Leftrightarrow y = 12x - 4$

Cho hàm số $y = \frac{2x-1}{x-1}$ (C). Gọi $I(1\,;\,2)$. Tìm điểm $M \in (C)$ sao cho tiếp tuyến của (C) tại M vuông góc với đường thẳng IM ***.(Dự bị B2 - 2003)***

LỜI GIẢI

Tập xác định $D = R$. Ta có $y' = \frac{-1}{(x-1)^2}$

Gọi $M(x_0, y_0) \in (C) \Rightarrow y_0 = \frac{2x_0 - 1}{x_0 - 1}$

Ta có $\overrightarrow{IM} = \left(x_0 - 1; \frac{2x_0 - 1}{x_0 - 1} - 2\right) \Leftrightarrow \overrightarrow{IM} = \left(x_0 - 1; \frac{1}{x_0 - 1}\right) \Rightarrow k_{IM} = \frac{1}{(x_0 - 1)^2}$

Hệ số góc của tiếp tuyến tại M $k_{tt} = f'(x_0) = -\frac{1}{(x_0 - 1)^2}$

Vì tiếp tuyến vuông góc với đường thẳng IM nên có $k_{tt}.k_{IM} = -1$

$\Leftrightarrow \frac{1}{(x_0 - 1)^4} = 1 \Leftrightarrow x_0 - 1 = \pm 1 \Leftrightarrow x_0 = 0 \vee x_0 = 2$

Vậy có 2 điểm $M_1(0;1), M_2(2;3)$ thỏa yêu cầu bài toán.

Cho hàm số $y = \frac{2x}{x+1}$ (C). Tìm điểm $M \in (C)$, biết tiếp tuyến của (C) tại M cắt hai trục tọa độ tại A, B và tam giác OAB có diện tích bằng $\frac{1}{4}$ ***.(Khối D - 2007)***

LỜI GIẢI

Tập xác định $D = R \setminus \{-1\}$. Ta có $y' = \frac{2}{(x+1)^2}$

Gọi $M(x_0; y_0) \in (C) \Rightarrow y_0 = \frac{2x_0}{x_0 + 1}$

Phương trình tiếp tuyến của (C) tại M: $y = f'(x_0)(x - x_0) + y_0$

$\Leftrightarrow y=\frac{2}{(x_0+1)^2}(x-x_0)+\frac{2x_0}{x_0+1}\Leftrightarrow y=\frac{2}{(x_0+1)^2}x+\frac{2x_0^2}{(x_0+1)^2}$ (d)

Gọi A là giao điểm của d và trục Ox, có $y_A=0\Rightarrow x=-x_0^2$. Vậy $A(-x_0^2;0)$

Gọi B là giao điểm của d và trục Oy, có $x_B=0\Rightarrow y_B=\frac{2x_0^2}{(x_0+1)^2}$. Vậy $B\left(0;\frac{2x_0^2}{(x_0+1)^2}\right)$

Ta có tam giác OAB cân tại O, theo giả thiết ta có: $S_{\Delta OAB}=\frac{1}{4}\Leftrightarrow\frac{1}{2}OA.OB=\frac{1}{4}$

$\Leftrightarrow\left|-x_0^2\right|.\left|\frac{2x_0^2}{(x_0+1)^2}\right|=\frac{1}{2}\Leftrightarrow 4x_0^2=(x_0+1)^2\Leftrightarrow\left[\begin{array}{l}2x_0^2=x_0+1\\2x_0^2=-x_0-1\end{array}\right.\Leftrightarrow\left[\begin{array}{l}2x_0^2-x_0-1=0\\2x_0^2+x_0+1=0\end{array}\right.$

Với $2x_0^2+x_0+1=0$ phương trình vô nghiệm.

Với $2x_0^2-x_0-1=0\Leftrightarrow x_0=1\vee x_0=-\frac{1}{2}$

Với $x_0=1$ ta có $M(1;1)$. Với $x_0=-\frac{1}{2}$ ta có $M\left(-\frac{1}{2};-2\right)$

Vậy có hai điểm M thỏa mãn yêu cầu bài toán là $M(1;1)$, $M\left(-\frac{1}{2};-2\right)$

(*) Cho hàm số $y=\frac{1}{3}x^3-2x^2+3x$ (C). Qua điểm $A\left(\frac{4}{9};\frac{4}{3}\right)$ có thể kẻ được mấy tiếp tuyến đến đồ thị (C). Viết phương trình các tiếp tuyến ấy .

LỜI GIẢI

Cho hai hàm số $y=\frac{1}{x\sqrt{2}}$ và $y=\frac{x^2}{\sqrt{2}}$. Viết phương trình tiếp tuyến của đồ thị của các hàm số đã cho tại giao điểm của chúng. Tìm góc giữa hai tiếp tuyến trên.

LỜI GIẢI

Cho hàm số : $y=\frac{3x+1}{1-x}$ (C) .

a) Viết phương trình tiếp tuyến của (C) tại điểm $M(-1\,;-1)$;

b) Vết phương trình tiếp tuyến của (C) tại giao điểm của (C) với trục hoành;

c) Viết phương trình tiếp tuyến của (C) tại giao điểm của (C) với trục tung ;

d) Viết phương trình tiếp tuyến của (C) bết tiếp tuyến song song với đường thẳng $(d):4x-y+1=0$;

e) Viết phương trình tiếp tuyến của (C) biết tiếp tuyến vuông góc với đường thẳng $(\Delta):4x+y-8=0$.

LỜI GIẢI

Tìm các điểm trên đồ thị $(C):y=\frac{1}{3}x^3-x+\frac{2}{3}$ mà tiếp tuyến tại đó vuông góc với đường thẳng $y=-\frac{1}{3}x+\frac{2}{3}$.

LỜI GIẢI

Tập xác định $D = ¡$. Ta có $y' = x^2 - 1$

Gọi $M\left(x_0; \frac{1}{3}x_0^3 - x_0 + \frac{2}{3}\right)$ là tọa độ tiếp điểm của tiếp tuyến d với đồ thị (C), sao cho d vuông góc với đường thẳng $\Delta: y = -\frac{1}{3}x + \frac{2}{3}$.

Phương trình tiếp tuyến d là: $y = f'(x_0)(x - x_0) + y_0 \Leftrightarrow y = (x_0^2 - 1)(x - x_0) + \frac{1}{3}x_0^3 - x_0 + \frac{2}{3}$

$\Leftrightarrow y = (x_0^2 - 1)x - \frac{2}{3}x_0^3 + \frac{2}{3}$.

(d) vuông góc với (Δ) khi và chỉ khi $(x_0^2 - 1)\left(-\frac{1}{3}\right) = -1 \Leftrightarrow x_0 = \pm 2$

Kết luận có hai tọa độ điểm M cần tìm là $M\left(2; \frac{4}{3}\right)$ và $M(-2; 0)$.

Cho đồ thị $(C_m): y = \frac{(3m+1)x - m}{x + m}$.Tìm m để tiếp tuyến tại giao điểm của (C_m) với Ox song song với đường thẳng d: $y = -x - 5$.

LỜI GIẢI

Tập xác định $D = ¡ \setminus \{-m\}$. Ta có $y' = \frac{3m^2 + 2m}{(x+m)^2}$.

Tọa độ giao điểm của (C_m) và trục Ox là $A\left(\frac{m}{3m+1}; 0\right)$. Phương trình tiếp tuyến Δ của (C_m) tại điểm A là: $y = f'(x_0)(x - x_0) + y_0 \Leftrightarrow y = \frac{(3m+1)^2}{3m^2 + 2m}\left(x - \frac{m}{3m+1}\right) \Leftrightarrow y = \frac{(3m+1)^2}{3m^2 + 2m}x - \frac{m(3m+1)}{3m^2 + 2m}$.

Để Δ song song với d: $y = -x - 5$ khi và chỉ khi:

$$\begin{cases} \frac{(3m+1)^2}{3m^2 + 2m} = -1 \\ \frac{m(3m+1)}{3m^2 + 2m} \neq 5 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} 12m^2 + 8m + 1 = 0 \\ 12m^2 + 9m \neq 0 \end{cases} \Leftrightarrow m = -\frac{1}{6} \vee m = -\frac{1}{2}.$$

Kết luận $m = -\frac{1}{6} \vee m = -\frac{1}{2}$ thỏa yêu cầu.

Cho hàm số (C): $y = \frac{x+2}{x-2}$. Viết phương trình tiếp tuyến đi qua $A(-6; 5)$ của đồ thị (C).

LỜI GIẢI

Tập xác định $D = ¡ \setminus \{2\}$. Ta có $y' = \frac{-4}{(x-2)^2}$

Gọi $M(x_0; y_0)$ là tọa độ tiếp điểm của tiếp tuyến (d) cần tìm với đồ thị hàm số (C) nên $y_0 = \frac{x_0 + 2}{x_0 - 2}$ và $f'(x_0) = \frac{-4}{(x_0 - 2)^2}$. Phương trình tiếp tuyến (d):

$$y = f'(x_0)(x - x_0) + y_0 \Leftrightarrow y = \frac{-4}{(x_0 - 2)^2}(x - x_0) + \frac{x_0 + 2}{x_0 - 2}$$

Ta có $A(-6;5)\in d \Leftrightarrow \dfrac{-4}{(x_0-2)^2}(-6-x_0)+\dfrac{x_0+2}{x_0-2}=5 \Leftrightarrow 4x_0^2-24x_0=0 \Leftrightarrow x_0=0 \vee x_0=6$.

Kết luận có hai tiếp tuyến cần tìm là $y=-x-1$ và $y=-\dfrac{1}{4}x+\dfrac{7}{2}$.

> Gọi (Cm) là đồ thị của hàm số $y=\dfrac{1}{3}x^3-\dfrac{m}{2}x^2+\dfrac{1}{3}$ $(*)$ (m là tham số).
> Gọi M là điểm thuộc (Cm) có hoành độ bằng -1. Tìm m để tiếp tuyến của (Cm) tại điểm M song song với đường thẳng $5x-y=0$.

LỜI GIẢI

Tập xác định $D=\mathbb{R}$. Ta có $y'=x^2-mx$

Điểm thuộc (C_m) có hoành độ $x=-1$ là $M\left(-1;-\dfrac{m}{2}\right)$

Phương trình tiếp tuyến của (C_m) tại M là:

$(\Delta): y=f'(1)(x+1)-\dfrac{m}{2} \Leftrightarrow y=(m+1)x+\dfrac{m+2}{2}$

Để Δ song song với d: $5x-y=0 \Leftrightarrow y=5x$ khi và chỉ khi: $\begin{cases} m+1=5 \\ m+2\neq 0\end{cases} \Leftrightarrow m=4$.

Kết luận $m=4$.

> Cho hàm số $y=4x^3-6x^2+1$ (1). Viết phương trình tiếp tuyến của (1), biết tiếp tuyến đi qua điểm $M(-1;-9)$.

LỜI GIẢI

Tập xác định $D=\mathbb{R}$. Có $y'=12x^2-12x$.

Gọi $A(x_0;y_0)$ là tọa độ tiếp điểm của tiếp tuyến (d) cần tìm với đồ thị hàm số (1) nên $y_0=4x_0^3-6x_0^2+1$ và $f'(x_0)=12x_0^2-12x_0$. Phương trình tiếp tuyến (d):

$y=f'(x_0)(x-x_0)+y_0 \Leftrightarrow y=(12x_0^2-12x_0)(x-x_0)+4x_0^3-6x_0^2+1$

Ta có $M(-1;-9)\in d \Leftrightarrow (12x_0^2-12x_0)(-1-x_0)+4x_0^3-6x_0^2+1=-9$

$\Leftrightarrow -8x_0^3-6x_0^2+12x_0+10=0 \Leftrightarrow x_0=-1 \vee x_0=\dfrac{5}{4}$

Kết luận có hai tiếp tuyến cần tìm là $y=24x+15$ và $y=\dfrac{15}{4}x-\dfrac{21}{4}$.

> Cho đồ thị (C): $y=\dfrac{1}{4}x^4-2x^2-\dfrac{9}{4}$. Viết phương trình tiếp tuyến của (C) tại giao điểm của (C) với Ox.

LỜI GIẢI

Tập xác định $D=\mathbb{R}$. Ta có $y'=x^3-4x$

Phương trình hoành độ giao điểm của (C) và trục Ox: $\dfrac{1}{4}x^4-2x^2-\dfrac{9}{4}=0 \Leftrightarrow x^2=9 \vee x^2=-1$ (loại). Với

$x^2=9 \Leftrightarrow \left[\begin{array}{l} x=3 \Rightarrow y=0 \\ x=-3 \Rightarrow y=0\end{array}\right.$

Phương trình tiếp tuyến tại $M(3;0)$ của (C): $y=f'(3)(x-3) \Leftrightarrow y=15x-45$.

Phương trình tiếp tuyến tại $M(-3;0)$ của (C): $y=f'(-3)(x-3) \Leftrightarrow y=-15x+45$.